

“Obrazovanje + cjeloživotno učenje za poduzetništvo = zapošljivost”

Željko Sudarić

Veleučilište Lavoslav Ružička u Vukovaru – Upravni studij

Županijska 50, 32000 Vukovar, Hrvatska

Tel: +38532 49 22 44, zsudaric@vevu.hr

Sažetak

Obrazovanje je danas prepoznato kao temelj razvoja i uspjeha društva i ekonomije znanja. Znanje i inovacije, najvrednija su imovina, a kvalitetno obrazovanje temelj uspjeha društva u cijelosti. Za poduzetništvo se može reći da postoji otkad i ljudska zajednica, a interes za poduzetništvom proizlazi iz spoznaje da je povijest civilizacije na određen način proizvod djelovanja poduzetništva. Danas poduzetništvo predstavlja jednu od glavnih političkih, ekonomskih i općedruštvenih tema te potiče razvoj ekonomija diljem svijeta i generira nova zapošljavanja, ali i povećava opći društveni, kulturni i socijalni napredak. Cjeloživotno učenje vodi prema rastu i zapošljavanju te svakome daje priliku da se uključi u društvo. Hrvatska, koja je sada dio Europe, prihvatila je koncepciju cjeloživotnog učenja kao temelj vlastite strategije obrazovanja te ga kontinuirano promovira i provodi u svim sferama života. U radu ćemo prikazati da su obrazovanje, uz poduzetnički duh i kontinuiranu cjeloživotnu edukaciju, bitan čimbenik razvoja društva u cijelosti, tj. da je nužno intenzivno ulagati u cjeloživotno učenje i razvoj pojedinca kako bi njegova znanja, vještine i sposobnosti bili u funkciji ostvarivanja strateških ciljeva kompletnog društva.

Ključne riječi: *Poduzetništvo, obrazovanje, cjeloživotno učenje, zapošljivost*

1. Uvod

Znanost i obrazovanje, uz čovjeka, postaju najjača proizvodna snaga društva. Na znanosti se temelji sve veći broj novih tehnologija i inovacija, a znanje je uvjet uspješne primjene tih postignuća. U svemu tome poduzetništvo postaje pokretač, organizator i upravljač novim procesima. Hrvatski sabor na sjednici 2. veljače 2007. godine donio je odluku o proglašenju Zakona o obrazovanju odraslih koji kaže da obrazovanje odraslih obuhvaća cjelinu procesa učenja odraslih namijenjenih ostvarivanju prava na slobodan razvoj osobnosti, osposobljavanju za zapošljivost te stjecanju kvalifikacija za prvo zanimanje, prekvalifikaciju, stjecanje i produbljivanje stručnih znanja, vještina i sposobnosti, kao i osposobljavanju za aktivno građanstvo.

U Zakonu se navodi da je obrazovanje odraslih dio jedinstvenoga obrazovnog sustava Republike Hrvatske i da se temelji na načelima cjeloživotnog učenja, racionalnog korištenja obrazovnih mogućnosti, teritorijalne blizine i dostupnosti obrazovanja svima pod jednakim uvjetima, u skladu s njihovim sposobnostima; slobode i autonomije pri izboru načina, sadržaja, oblika, sredstava i metoda, uvažavanja različitosti i uključivanja, stručne i moralne odgovornosti andragoških djelatnika, jamstva kvalitete obrazovne ponude, poštovanja osobnosti i dostojanstva svakoga sudionika (NN 17/07, 2007.).

Obrazovanje je danas prepoznato kao temelj razvoja i uspjeha društva. Znanje, uz kvalitetno obrazovanje, temelj je uspjeha kompletnog društva, a poduzetništvo predstavlja jednu od glavnih političkih, ekonomskih i općedruštvenih tema te potiče razvoj ekonomija diljem svijeta, ali i povećava opći društveni, kulturni i socijalni napredak. Cjeloživotno učenje vodi prema rastu i zapošljavanju te svakome daje priliku da se uključi u društvo.

2. Cjeloživotno učenje i obrazovanje – relevantni pokretači razvoja

Danas je znanje jedna od osnovnih poluga razvoja ekonomije i gospodarstva, ali i cjelokupnog društva. Upravljanje znanjem znači aktivno oblikovati i kreirati kompletno okruženje. Znanje i obrazovanje, polazeći od globalizacijskih kriterija, imperativ su u razvoju ljudskih potencijala. Svrha svakog sustava jest povezati proces znanja sa zahtjevima razvoja gospodarstva i tržišta rada te generirati što više stručnog i obrazovanog kadra, a time omogućiti trajnu zapošljivost, smanjiti nezaposlenost i razvijati sustav znanja i obrazovanja, tj. cjeloživotnog učenja. Vrhunsko obrazovanje ključno je za razvoj Hrvatske i Europske unije (EU) kao društva znanja i njezino djelotvorno konkuriranje u svjetskom globaliziranom gospodarstvu. EU financira brojne programe te tako omogućava svojim građanima da u najvećoj mjeri iskoriste svoj osobni razvoj i gospodarski potencijal EU-a tako što će studirati, usavršavati se ili volontirati u drugim zemljama. EU je izdvojila oko 7 milijardi eura za cjeloživotno učenje za razdoblje od 2007. do 2013. godine (EU bilten, 2012.). Hrvatska je 2011. godine postala ravnopravnom članicom Programa za cjeloživotno učenje.

3. Cjeloživotno učenje i poduzetništvo – razvojem do konkurentnosti

Da bismo bili konkurentni na globalnom tržištu u ekonomskom smislu potrebno je razvijati poduzetništvo i cjeloživotno učenje o poduzetništvu. Najrazvijenije zemlje svijeta, kao i zemlje Europske unije, prepoznale su važnost podržavanja poduzetništva, stalnu potrebu za stvaranjem poduzetničkog ozračja te poticanje poduzetničkog obrazovanja u sustavu cjeloživotnog učenja. Cjeloživotno učenje odnosi se na svaku aktivnost učenja tijekom cijelog života s ciljem unaprjeđenja znanja, vještina i kompetencija u okviru osobnog, građanskog, društvenog ili profesionalnog djelovanja pojedinca. Ono obuhvaća učenje u svim životnim razdobljima, od rane mladosti do starosti te u svim oblicima u kojima se ostvaruje – formalno, neformalno i informalno (Commission of the European Communities, 2001.). Cjeloživotno učenje, uz formalno obuhvaća i neformalno i informalno učenje s ciljem stjecanja i unaprjeđivanja znanja i vještina te pripadajuće samostalnosti i odgovornosti za osobne, društvene i profesionalne potrebe. Formalno obrazovanje kroz redoviti obrazovni sustav obuhvaća programe kojima se stječu priznate diplome i kvalifikacije. Neformalno obrazovanje odvija se neovisno o obrazovnom sustavu, u kojem pojedini programi mogu, ali ne moraju, imati javnu ispravu kao dokument uspješnog savladavanja programa.

Kako bismo bili konkurentni na svjetskom, ali i europskom tržištu u gospodarskom smislu potrebno je razvijati poduzetništvo i cjeloživotno učenje o poduzetništvu. Razvoj poduzetništva ključni je čimbenik svakog konkurentnog gospodarstva i potreban je stalni i sustavni razvoj. Razvoj poduzetništva i smjernice za ostvarenje spadaju u prioritete zemalja članica Europske unije, a uočavaju se u brojnim dokumentima EU kao što su: Europska povelja o malom gospodarstvu (2003.g.), Lisabonska strategija (2000.g.), Program za poduzetničko obrazovanje u Europi (2006.g.) i drugi. Za stvaranje poticaja gospodarskog razvoja putem poduzetništva kao ključne

kompetencije konkurentnog gospodarstva, nužno je stvoriti sinergiju poduzetništva, obrazovanja i cjeloživotnog učenja. Neophodno je u obrazovanju sustavno razvijati poduzetništvo kao ključnu kompetenciju, odnosno razvijati ekonomsku pismenost i poduzetnički duh na svim razinama obrazovnog sustava. Učenje o poduzetništvu važan je aspekt kurikuluma u zemljama članicama EU.

Republika Hrvatska u svom procesu priprema za priključenje EU, usvojila je prijedlog Strategije učenja za poduzetništvo 2010. – 2014. (Vlada RH MGRP, 2010.) gdje se navode mjere i razlozi razvoja učenja o poduzetništvu, prijedlog strategije provedbe programa učenja o poduzetništvu u obrazovni sustav RH kao i očekivani rezultati razvoja obrazovanja o poduzetništvu. Poticanjem poduzetničkog načina razmišljanja i razvojem poduzetničke kompetencije doprinosi se povećanju zapošljivosti i smanjenju nezaposlenosti, a time se ostvaruje temelj za održivi ekonomski razvoj cjelokupnog društva.

Sudjelovanje u cjeloživotnom učenju pozitivno se odražava na zapošljivost koja je viša u državama gdje je sudjelovanje u programima cjeloživotnog učenja razvijenija i veća (*European Working Conditions Survey* – EWCS, 2005.). Poduzetništvo je potrebno društvu – u ekonomiji, u institucijama javnih službi, kao i gospodarskim organizacijama (Drucker, 2005, str.270).

4. Zapošljivost – cjeloživotnučenje i razvojem do konkurentnosti

Zapošljivost (engl. employability, njem. Vermittlungsfähigkeit, Arbeitsfähigkeit) jest stalna konkurentnost pojedinca na tržištu rada s obzirom na potrebna znanja, vještine i sposobnosti koje se traže. Riječ je o potrebi da se stalno zaposlenje zamijeni stalnim razvojem i osiguranjem najnovijih znanja i vještina koje tržište rada zahtijeva, tj. stalnom zapošljivošću. Odgovornost u tome imaju i organizacija i pojedinac (Fikreta Bahtijarević-Šiber, Pere Sikavica, 2001.). Organizacije više ne mogu osiguravati stalno radno mjesto i stabilan radni odnos, ali umjesto toga moraju osiguravati svojim zaposlenicima stalno obrazovanje i osuvremenjivanje znanja i vještina sustavom cjeloživotnog učenja. To istodobno za pojedince znači obvezu stalnog učenja i razvoja, praćenja promjena u znanju i potreba tržišta rada. Kako bi tržište rada funkcioniralo po principima tržišta važno je uspostaviti ravnotežu između ponude i potražnje. Ponuda radne snage koja je kvalificirana i prilagodljiva te brzo odgovara potrebama tržišta rada jest dugoročni rezultat koji se treba ostvariti. Stoga su sve aktivnosti usmjerene na povećanje zaposlenosti i zapošljivosti iznimno važne, jer su usmjerene direktno na egzistencijalna pitanja građana.

Zaposlenost se mora postići stvaranjem novih radnih mjesta i poticanjem investicijskih ciklusa. Međutim, možda je još važnije povećanje zapošljivosti. Aktivnosti usmjerene na povećanje zapošljivosti uglavnom su usmjerene na pojedince i skupine ljudi koji teže ulaze na tržište rada, odnosno manje su prilagodljivi brzim promjenama u tehnološkim naprecima i poslovanju. Najčešće se radi o dugotrajno nezaposlenim osobama, osobama s nižom razinom obrazovanja, mladima bez radnog iskustva, nacionalnim manjinama, osobama s invaliditetom. U suradnji s obrazovnim sustavom i sustavom socijalne skrbi, navedene se osobe nastoje motivirati i savjetovati, a nakon osposobljavanja putem sustava cjeloživotnog učenja i aktivirati kako bi se uključile na tržište rada, tj. postale konkurentne.

5. Zaključak

Spoznaja o isplativosti ulaganja u proces obrazovanja, razvoj potrebe cjeloživotnog učenja i kontinuirana potreba za nadograđivanjem novih znanja, uz interdisciplinarni pristup osnova su i

za poboljšanje društvene odgovornosti. Usvojena znanja brzo zastarijevaju te je potrebno ovladati sposobnostima brzog prihvaćanja novih znanja, a sve to kroz proces cjeloživotnog učenja. Sudjelovanje u cjeloživotnom učenju pozitivno se odražava na zapošljivost koja je viša u državama gdje je sudjelovanje u programima cjeloživotnog učenja razvijenija. Konkurentska prednost gospodarstva temelji se na kontinuiranom obrazovanju, tj. cjeloživotnom usavršavanju te na razvoju poduzetništva i obrazovanja za poduzetništvo, s naglaskom na usvajanje potrebnih poduzetničkih kompetencija. Europskom poveljom o malom gospodarstvu, Lisabonskom strategijom, kao i drugim relevantnim dokumentima Europske unije, takva se usmjerenost osobito naglašava. Zbog svega navedenog potrebno je sustavno razvijati poduzetništvo kao ključnu kompetenciju na svim razinama i oblicima obrazovanja te stvoriti sustav obrazovanja za poduzetništvo kao dio cjeloživotnog učenja usklađenog s potrebama suvremenog globalnog tržišta s ciljem razvoja pojedinca, društva u cjelini i gospodarstva.

Abstract

Education is now recognized as the basis for the development and success of society and knowledge economy. Knowledge and innovation are the most valuable asset, and quality education is the foundation of the success of society as a whole. Entrepreneurship can be said to exist since the human community, and interest in entrepreneurship stems from the recognition that the history of civilization in a way a product of entrepreneurship activity. Today, entrepreneurship is one of the major political, economic and general social issues and encourages the development of economies around the world and generating new employment, but also increases the general social, cultural and social progress. Lifelong learning leading to growth and employment, and gives everyone the opportunity to participate in society. Croatia, which is now part of Europe, adopted the concept of lifelong learning as the foundation of its educational strategy, and it continually promoted and implemented in all spheres of life. In this paper we show that education, along with an entrepreneurial spirit and continuous life-long education, is an essential factor for the development of society as a whole that it is necessary to intensify investment in lifelong learning and developing individuals to their knowledge, skills and abilities were in order to achieve the strategic objectives of the complete society.

Key words: Entrepreneurship, education, lifelong learning, employability

Literatura

1. Zakon o obrazovanju odraslih NN 17/07 (2007). Zagreb
2. Delegacija Europske unije u Republici Hrvatskoj – Informacijski centar Europske unije (2012). EU za medije. http://www.delhrv.ec.europa.eu/files/file/articles-zadnje_hr_21_1_2012-1329124326.pdf (sačuvano: 15.04.2012).
3. Commission of the European Communities (2001). Making a European Area of Lifelong Learning a Reality - COM final.
4. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2001:0678:FIN:EN:PDF> (Sačuvano: 11.04.2012).
5. Vlada RH – Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (2010). Strategija učenja za poduzetništvo. <http://hgk.biznet.hr/hgk/fileovi/18933.pdf> (sačuvano: 15.04.2012).
6. Europska zaklada za poboljšanje životnih i radnih uvjeta – Eurofound (2005). Uvjeti rada u Europskoj uniji: Sigurnost zaposlenja i zapošljivost - četvrto istraživanje o uvjetima rada u Europi (European Working Conditions Survey – EWCS). <http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2008/36/en/2/EF0836EN.pdf> (sačuvano: 11.04.2012).
7. Drucker, P.F. (2005). Najvažnije o menadžmentu: izbor iz radova o menadžmentu Petera F. Druckera. Zagreb: MEP Consult
- Bajtjarević-Šiber, F. Sikavica, P. (2001). Leksikon menadžmenta. Zagreb: Masmedia